

770
— let —
Havlíčkův Brod
Tady žije příběh.

Hnátova lítost

Petr Bobek

*povídková adaptace pověsti
O smrti německobrodské*

Hnátova lítost

Nejhorsí věc, kterou můžeme udělat svým blízkým, je zrada. Když nám věří, spoléhají na nás, ale my jejich důvěru zklameme...
Vyhaslýma očima se dívám na město. Co to povídám — vždyť žádné oči nemám. Opravdu ne. I tak ale vidím všechny, kteří pode mnou projdou.
Každý den. Každou minutu.
Stojím ve věži. V levé ruce mám kosu a v pravé zvonec. Na ten hodinu co hodinu zvoním. Je to můj trest za to, že jsem nezvonil tenkrát.
Na tu noc si pamatuju dodnes. I když uplynulo spoustu let. Jestli dobře počítám, tak víc než 500! Byla tma. Zataženo, že nebyl vidět ani měsíc. Jen jedno. Stíny. Míhaly se a srocovaly se před bránou.
A já se jim chystal pomoci.
„Jsou tady,“ řekl jsem si nervózně a opakoval si, na čem jsme se domluvili. Až je uvidím, nebudu nikoho varovat. Jedinou živou duši z města. Nezazvoním na poplach. A naopak... Jihlavským, kteří nechtěli, aby se nám vedlo dobře, dám znamení, že je klid, a otevřu jim bránu.
Za to mi královsky zaplatili. Věřte, peníze jsou silný motiv pro zradu...
Díval jsem se na vojáky, kteří se chystali zaútočit a Brodské přepadnout ve spánku. A všechno tady zničit. Nadělat obrovské škody.
Snažili se být potichu. Ale najednou... Někdo je musel slyšet. Zaslechnout řinkot zbraní a kovového brnění.
Do té chvíle tichý Brod se začal probouzet. Otočil jsem se k městu a spatřil světlo. Vycházelo z okna jednoho domu poblíž brány. Uvnitř stálo několik ženských postav. Jak jsem mohl zapomenout?... Ještě za tmy chodily máchat prádlo.
Jedna z nich vyšla z domu. Hned za ní ostatní. Blížily se k bráně a ke mně.
Došlo mi, že to bude závod s časem. Jestli já dřív stihnu otevřít, nebo ony doběhnout. Ano, rozeběhly se. Přitlo začaly křičet.
Všechno se mi hroutilo.
Přesto jsem měl pocit, že brána se pohnula. No ovšem, byla tam škvíra. Viděli ji i vojáci, protože se přibližovali. Tentokrát už ne tiše. Naopak začali řvát.
Vtom mě někdo stáhl za rameno. Upadl jsem na záda. Stačil jsem si všimnout, že brána se zase zavírá.
Nezvládl jsem to. Vojáky jsem nestihl pustit dovnitř. Ženy bránu zase zabouchly. Navíc se houfovali lidé z města. Vybíhali z domů a nepříteli zaháněli.
Už tehdy jsem věděl, že to se mnou nedopadne dobře. Za moji zradu, i když se nepovedla, mě určitě uvězní. Nebo zabijí.
Nebo...
Nepočítal jsem, že mě potká ještě něco horšího než smrt. Tou naopak všechno začalo. Nechci líčit, jak vypadala. Dochovalo se to v různých pověstech. Házeli po mě kamení. A pak mě shodili dolů z hradeb.
To nejhorší a nejzvláštnější ale teprve mělo přijít.
Když člověk zemře, měl by vidět jenom tmu. Jako když končí divadlo a zatáhne se opona. Nic takového se ale nestalo. Proč? Protože duše s velkou chybou, hříchem nebo vinou může být natolik těžká, že zůstává v těle. A nadále vnímá všechno, co se s tím, komu patří, odehrává.

Přesně to byl můj případ. Největší trest spočíval v tom, že jsem viděl a pociťoval, co se dělo dál.
Nějaký čas jsem ležel pod hradbami v příkopu. Až ke mně přišli a vzali moje tělo. Odnesli ho pryč. Chtěl jsem křičet, volat o pomoc, bránit se. Ale byl jsem jenom duší, kterou nikdo neslyší. Která nemůže nic.
Přemýšlel jsem, co se mnou asi udělají. Brzy jsem to zjistil. Povídali si o tom. Zajímala je hlavně moje kostra. Podle toho, o čem se bavili, tak proto, aby ji vystavili. Vystavili?! A kde?
I to jsem se hned dozvěděl. Jejich slova naznačovala, že mají v plánu dát mě do věže radnice. Aby mě každý viděl. A slyšel... Budu totiž zvonit. To se dá vlastně pochopit — když trest, tak takovýhle. Nezvonil jsem za života a v momentě, kdy jsem měl. Tak teď budu zvonit pořád.
Do levé ruky mi zase plánovali dát kosu. Ano, slyšel jsem dobře. Budu ve věži po věky věků držet i ji. V zimě, horku, dešti i hezkém počasí. A na té kose bude nápis: „Qua hora nescis.“
To má znamenat co? Počkat, tohle už jsem vlastně slyšel. Ano, to je přece latinské přísloví. „V kterou hodinu nevíš.“
I tomu jsem rozuměl. V kterou hodinu nevíš. Připomínka, že žádný člověk na světě neví, v kterou hodinu přijde jeho smrt. Už jen proto — a to jsem všem vlastně ukázal já —, už jen proto, že nemusíme kolikrát vědět, kdy na nás někdo zaútočí.
Proto to radši budu připomínat.
„V kterou hodinu nevíš.“
Moji kostru vzali a spolu se zvoncem a kosou mě postavili do věže. Pod hodiny. Slyším tak odtikávat každou vteřinu a minutu svého trestu.
Už víc než 500 let.
Za tu dobu moje kosti vyměnili za dřevěné. Dívám se na ně. Moje duše je tu totiž pořád. Dívám se i na Brod. Na město, které jsem zradil a u kterého chybělo málo, aby ho celé pobili a zničili.
Kdyby se to povedlo, možná by tu žádné už nebylo. Krásné domy se zdobenými štíty, procházející lidé. Kdo ví, jak by všechno dopadlo. Pro mě zůstává jen to, že jsem zrádce. Tak si mě každý i pamatuje. Jsem zrádce a dostal jsem nejvyšší možný trest. Jestli lituju toho, co jsem provedl nebo spíš provést chtěl? Ano, moc. Ale už to nejde vrátit. A proč jsem se to chystal udělat? Vlastně už pořádně nevím. Snad jenom pro peníze, snad proto, že jsem byl špatným člověkem.
Jmenuju se Hnát a tohle jsou moje vzpomínky. Tedy, jmenoval jsem se Hnát... Ale ne, pořád se tak jmenuju. Takže... jsem Hnát a tady jsou moje vzpomínky. A povídání pro všechny lidi nejen z Brodu. Hlavně pro ty, kteří by chtěli zradit své blízké. Zrada je opravdu to nejhorší, co můžeme druhým udělat. Když nás někdo považuje za přítele nebo ochránce, věří nám, ale my ho zklameme.
Budu si to pamatovat napořád.
Moc toho lituju. Už je ale pozdě. Nikdy se svého provinění nezbavím. A jestli ještě něco dodám, tak jen tohle: nesmíte nikdy nikoho zradit. Z vlastní zkušenosti vím, jak moc to člověka může mrzet.
Nejvíce tehdy, když naše zrada nejde vzít zpátky.